

Opinia

do ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

(druk nr 884)

I. Cel i przedmiot ustawy

Zasadniczym celem opiniowanej ustawy jest "wykonanie" wyroku Trybunału Konstytucyjnego, zwanego dalej "TK" (sygn. akt SK 40/04).

W dniu 10 stycznia 2006 r. TK rozpoznał skargę konstytucyjną Regionalnej Telewizji Kablowej Autocom sp. z o.o. połączoną z wnioskiem Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczącym procedur ustalania **tabel wynagrodzeń za korzystanie z utworów i artystycznych wykonań.**

TK wyrokiem z dnia 24 stycznia 2006 r. orzekł o niekonstytucyjności **art. 108 ust. 3** w związku z art. 109 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych. W świetle wyroku TK art. 108 ust. 3 był niezgodny z **art. 20, art. 22 w związku z art. 31 ust. 3, art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2** Konstytucji. Zakwestionowany przepis utracił moc obowiązującą z dniem **1 września 2006 r.**

Przepis art. 108 ust. 3 stanowił, że Komisja Prawa Autorskiego w składzie sześciu arbitrów oraz przewodniczącego jako superarbitra, wyznaczonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego z grona arbitrów, **zatwierdza lub odmawia zatwierdzenia przedstawionych przez organizacje zbiorowego zarządzania tabel wynagrodzeń za korzystanie z utworów lub artystycznych wykonań objętych zbiorowym zarządzaniem**, a także wskazuje organizację zbiorowego zarządzania właściwą w rozumieniu art. 107 (przepis ten określa co należy rozumieć przez organizację zbiorowego zarządzania właściwą w rozumieniu ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych).

TK stwierdził, że treść art. 108 ust. 3 przekraczała konstytucyjną zasadę proporcjonalności (naruszenie zasady wolności działalności gospodarczej oraz zasady dialogu i współpracy partnerów społecznych - art. 20 i art. 22 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji)

w zakresie, w jakim czyniła wyłącznym projektodawcą tabel organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi. Skutkowało to całkowitą eliminacją roli przedstawicieli emitentów i reemitentów w tej fazie, bądź też takim pomniejszeniem ich roli, które prowadziło do sytuacji, w której stanowisko emitentów i reemitentów nie było równoprawne ze stanowiskiem przedstawicieli autorów. Fakt ten stwarzał poważne zagrożenie dla prawidłowego i obiektywnego rozstrzygnięcia organu mającego zatwierdzić tabelę wynagrodzeń. Przepis ten został uznany za niezgodny z Konstytucją także dlatego, że uniemożliwiał emitentom i reemitentom prawidłowe przedstawienie równoprawnego stanowiska w postępowaniu w sprawie zatwierdzania tabel. W efekcie czego nie było możliwości zapewnienia pełnej ochrony emitentom i reemitentom w trakcie kontroli sądowno-administracyjnej rozstrzygnięcia w tym przedmiocie. Zdaniem TK rozwiązanie przewidziane dotychczas w art. 108 ust. 3 ograniczało nieproporcjonalnie prawo dostępu do sądu emitentów i reemitentów zarówno w aspekcie gwarancji sprawiedliwości materialnej, jak i procesowej.

W związku z tym, że utrata mocy obowiązującej przez art. 108 ust. 3 skutkuje luką w systemie prawa konieczne stało się uchwalenie opiniowanej ustawy.

Zasadniczych zmian ustawodawca dokonuje w zakresie przepisów dotyczących funkcjonowania i organizacji Komisji Prawa Autorskiego, zwanej dalej "KPA". Zmianie ulegnie również procedura postępowania przed KPA (przyjęto m.in., iż do postępowań przed KPA stosowane będą odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego postępowaniu nieprocesowym, a nie jak wcześniej Kodeksu postępowania administracyjnego).

KPA składać się będzie z 30 arbitrów powoływanych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego spośród kandydatów przedstawionych przez:

- 1) organizacje zbiorowego zarządzania,
- 2) stowarzyszenia twórców, artystów wykonawców i producentów,
- 3) organizacje zrzeszające podmioty korzystające z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych,
- 4) organizacje radiowe i telewizyjne.

Ustawodawca formułuje warunki, które musi spełniać kandydat na arbitra oraz wskazuje okoliczności uniemożliwiające pełnienie funkcji arbitra. Ustawa jednoznacznie określa, w jakich przypadkach wygasa mandat arbitra przed upływem kadencji Komisji oraz definiuje warunki odwołania arbitra. Uregulowano również: kwestie uzupełniania KPA w związku wygaśnięciem mandatu arbitra przed upływem kadencji, problematykę powołania i odwoływania przewodniczącego i zastępcy przewodniczącego KPA, zasady procedowania i

podejmowania "decyzji" przez zespoły orzekające KPA, a także sprawy związane z wynagradzaniem przewodniczącego, jego zastępców oraz członków zespołów orzekających KPA.

W przepisach dotyczących zatwierdzania tabel wynagrodzeń uregulowano kwestie dotyczące m.in.: ustalania pięcioosobowego składu zespołu orzekającego, składania i treści wniosku o zatwierdzenie tabeli wynagrodzeń, orzeczeń zespołu orzekającego (w tym problematyki czasu trwania postępowania, kryteriów i okoliczności branych pod uwagę przy wydawaniu orzeczenia) oraz stawek wynagrodzeń i ich waloryzacji. Wskazano także, kto będzie uczestnikiem postępowania w sprawach o zatwierdzenie tabeli wynagrodzeń oraz uregulowano sprawy związane z kierowaniem spraw dotyczących zatwierdzania tabel wynagrodzeń do sądu (w tym skutki niezłożenia określonych wniosków do sądu).

W przepisach dotyczących wskazywania organizacji właściwej w rozumieniu ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych określono zasady ustalania składu zespołu orzekającego, wskazano, kto może wystąpić z wnioskiem w tej sprawie oraz kto będzie uczestnikiem postępowania, a także przyjęto, iż od orzeczenia zespołu orzekającego przysługiwać będzie odwołanie do sądu.

Zgodnie z ustawą spory dotyczące stosowania zatwierdzonych prawomocnie tabel wynagrodzeń oraz spory związane z zawarciem umowy, o której mowa w art. 21¹ ust. 1, będą mogły być rozpatrywane w drodze postępowania mediacyjnego pomiędzy stronami.

Ustawodawca przyjął, że sądem właściwym do rozpoznawania spraw dotyczących zatwierdzania tabel wynagrodzeń oraz odwołań w sprawach wskazywania organizacji właściwej będzie jeden z sądów okręgowych. W przepisach o postępowaniu przed sądem określono m.in. kto będzie uczestnikiem w sprawie.

Ponadto dodano przepisy nakładające na organizacje zbiorowego zarządzania obowiązek sporządzania rocznych sprawozdań z ich działalności, prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz sporządzania sprawozdań finansowych zgodnie z ustawą o rachunkowości. Wprowadzono także przepisy umożliwiające organizacjom zbiorowego zarządzania zawieranie porozumień dotyczących udzielania licencji na korzystanie z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych oraz poboru wynagrodzeń z tytułu tego korzystania na zasadach określonych w porozumieniach. W przypadku porozumień dotyczących pola eksploatacji "odtworzenie" organizacje zbiorowego zarządzania będą obowiązane zawierać porozumienia w sprawie wspólnego poboru wynagrodzeń. W tym przypadku pobór będzie odbywał się na zasadach ustalonych w porozumieniu i zatwierdzonych tabelach wynagrodzeń.

Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego powoła Komisję Prawa Autorskiego, na zasadach określonych w nowelizowanych przepisach w terminie 2 miesięcy od dnia wejścia w życie nowelizacji. Do postępowań w sprawach spornych o stosowanie zatwierdzonych tabel wynagrodzeń oraz związanych z zawarciem umowy, o której mowa w art. 21¹ ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie opiniowanej ustawy stosować się będzie przepisy dotychczasowe. Natomiast postępowania wszczęte na podstawie dotychczasowych przepisów w sprawach o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń oraz w sprawach o wskazanie organizacji właściwej zostaną z mocy prawa umorzone. Wnioski o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń w oparciu o przepisy nowej ustawy organizacje zbiorowego zarządzania będą obowiązane złożyć w terminie 6 miesięcy od dnia powołania PKA.

Ustawa nowelizuje również ustawę o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Zmiana polega na dodaniu przepisów określających wysokość opłaty stałej od wniosku o zatwierdzenie tabeli wynagrodzeń oraz od odwołania od orzeczenia w sprawie o wskazanie organizacji właściwej w rozumieniu art. 107 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Ustawa wejdzie w życie po upływie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Sejm uchwalił ustawę na 67. posiedzeniu w dniu 20 maja 2010 r. Projekt ustawy był przedłożeniem rządowym. W trakcie prac w Sejmie m.in.:

- 1) zmieniono termin składania rocznego sprawozdania z działalności organizacji zbiorowego zarządzania;
- 2) dodano przepis upoważniający ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego do wyznaczenia, w drodze rozporządzenia, organizacji zbiorowego zarządzania do wykonywania wspólnego poboru wynagrodzeń za korzystanie z przedmiotów praw pokrewnych na polu eksploatacji odtwarzanie;
- 3) wprowadzono przepis przyjmujący jako zasadę, iż postępowanie przed zespołem orzekającym w sprawie zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń nie może trwać dłużej niż 6 miesięcy;
- 4) nałożono na przewodniczącego KPA obowiązek publikowania wszystkich orzeczeń zespołów orzekających;
- 5) przyjęto, iż uczestnikami postępowania w sprawie o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń oraz postępowania o wskazanie organizacji właściwej nie będą mogły być podmioty

korzystające z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych prowadzące działalność o charakterze ogólnopolskim;

- 6) przyjęto, iż zespół orzekający odmawiając zatwierdzenia tabeli w całości lub części obowiązany będzie, w zakresie w którym nastąpi odmowa, przedstawić na piśmie propozycje zmian w przedłożonej do zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń oraz uzasadnić te zmiany;
- 7) wyeliminowano przepis o publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej zatwierdzonych tabel wynagrodzeń;
- 8) zmodyfikowano zasady kierowania spraw dotyczących zatwierdzania tabel wynagrodzeń do sądu oraz skutki niezłożenia wniosku do sądu;
- 9) wyeliminowano przepis, który umożliwiał w określonych okolicznościach zastosowanie innej niż wynikająca z zatwierdzonej tabeli stawki wynagrodzenia;
- 10) zmodyfikowano istotnie przepisy o rozstrzygnięciu sporów dotyczących stosowania zatwierdzonych prawomocnie tabel wynagrodzeń oraz sporów związanych z zawarciem umowy, o której mowa w art. 21¹ ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (w miejsce obligatoryjnej procedury przed sądem polubownym wprowadzono fakultatywną procedurę mediacyjną);
- 11) zrezygnowano z nowelizacji ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego;
- 12) zmodyfikowano przepisy przejściowe (wyeliminowano, jako bezprzedmiotowy, przepis określający zasady wypłacania wynagrodzenia członkom zespołów orzekających do dnia 31 grudnia 2009 r.; przyjęto, iż zachowanie przez organizację zbiorowego zarządzania przewidzianego terminu złożenia wniosku o zatwierdzenie tabeli wynagrodzeń spowoduje, że skutki prawomocnego zatwierdzenia tabel wynagrodzeń w rozumieniu ustawy, dokonanego na podstawie przepisów dotychczasowych zachowają moc, do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia w sprawie zatwierdzenia nowych tabel wynagrodzeń, a niezachowanie terminu spowoduje, że dotychczas prawomocnie zatwierdzone tabele utracą moc wynikającą z ich zatwierdzenia).

III. Uwagi szczegółowe

- 1) art. 1 pkt 5, art. 107¹ ust. 3 – ustawodawca przewiduje, że we wskazanych w przepisie okolicznościach minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w drodze rozporządzenia, będzie wyznaczał jedną organizację zbiorowego zarządzania do wykonywania wspólnego poboru wynagrodzeń za korzystanie z przedmiotów praw pokrewnych na polu eksploatacji odtwarzanie.

Rozporządzenia są aktami prawnymi powszechnie obowiązującymi wydawanymi przez organy wskazane w Konstytucji, na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania. Rozporządzenie, które będzie mogło być wydane na podstawie analizowanego upoważnienia, ma inny charakter. Nie będzie bowiem ono zawierało norm generalnych i abstrakcyjnych, ale postanowienie o charakterze indywidualnym i konkretnym, a więc w istocie jego treść zbliżona będzie do "typowych decyzji administracyjnych".

Problem ten został podniesiony przez Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu z dnia 5 listopada 2009 r. (sygn. akt S 6/09) dotyczącym ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ustawa o samorządzie gminnym (art. 4 ust. 1) przewiduje, iż tworzenie, łączenie, dzielenie i znoszenie gmin oraz ustalanie ich granic dokonywane jest przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia. W drodze rozporządzenia Rada Ministrów także: nadaje gminie lub miejscowości status miasta i ustala jego granice, ustala i zmienia nazwy gmin oraz siedziby ich władz. Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że owe rozporządzenia Rady Ministrów nie zawierają generalnych i abstrakcyjnych norm prawnych (przepisów), lecz tylko jednorazowe postanowienia wydawane na podstawie przepisów ustawy. Są aktami stosowania prawa, a nie aktami stanowienia prawa.

Należy mieć przy tym na uwadze, iż fakt szerokich konsultacji rozporządzenia nie oznacza osiągnięcia konsensusu co do jego treści, nie oznacza również tego, iż każdy zainteresowany podmiot będzie zadowolony z rozstrzygnięcia przyjętego przez ministra. W przypadku przyjęcia formy aktu normatywnego dla tego rodzaju rozstrzygnięć podmiot niezadowolony nie ma w zasadzie możliwości podważania rozstrzygnięcia, które to prawo przysługiwałoby mu w przypadku gdyby minister działał w drodze decyzji.

Mając powyższe na względzie należy rozważyć zmianę formy, w której będzie mógł działać minister i przyjęcie w miejsce **rozporządzenia, decyzji administracyjnej**. Nic nie stoi na przeszkodzie temu, aby minister poprzedzał wydanie decyzji szerokimi konsultacjami społecznymi.

- 2) art. 1 pkt 8 – mając na względzie obowiązujące zasady techniki prawodawczej dotyczące nowelizowania przepisów należy stwierdzić, iż technika, którą posłużono się w pkt 8 nowelizacji narusza te zasady. Przepis § 84 Zasad techniki prawodawczej (zwanych dalej "ZTP") wskazuje jednoznacznie, iż w przypadku jeżeli zmiany wprowadzane nowelizacją naruszałby konstrukcję ustawy należy odstąpić od nowelizacji i przygotować projekt nowej ustawy. W analizowanym przypadku konstrukcja ustawy będzie niewątpliwie naruszona. W miejsce dotychczasowego rozdziału 12¹ ustawodawca wprowadza bowiem nowy rozdział (oznaczony w ten sam sposób) zmieniając jednocześnie oznaczenia dotychczasowej jednostki systematyzacyjnej i zawartych w niej jednostek redakcyjnych. Po drugie zasadą techniki prawodawczej jest również to, iż dodając do aktu normatywnego nowe przepisy nie wprowadza się ciągłości numeracji (przepisy przez cały czas funkcjonowania w systemie powinny zachować takie oznaczenia, jakie nadał im ustawodawca wprowadzając je do tego systemu). Jest to szczególnie ważne z punktu widzenia przejrzystości systemu prawnego (zapewnienia komunikatywności systemu w aspekcie wyszukiwawczym). Tak sformułowany przepis zmieniający narusza również § 87 ust. 1 ZTP (nakaz przytaczania przepisów w pełnym nowym brzmieniu). Nie zachodzą bowiem przesłanki, o których mowa w § 88 ZTP (możliwość zbiorczej zmiany wielu przepisów, w przypadku dokonywania w nich takiej samej zmiany). ZTP nie przewidują przepisu dokonującego zbiorczo różnych zmian w wielu przepisach. Należy również zwrócić uwagę na fakt, iż zastosowana technika utrudni opracowanie tekstu jednolitego ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych według zasad sformułowanych w ZTP.
- 3) art. 1 pkt 9, art. 110² ust. 5 – w przepisie tym wskazano, iż arbitrem KPA nie może być osoba pełniąca **funkcje** w organach podmiotów przedstawiających kandydaturę arbitra. W związku z tym, nasuwa się pytanie, czy pełnienie funkcji w jednym organie podmiotu przedstawiającego kandydaturę arbitra będzie również przeszkodą uniemożliwiającą pełnienie funkcji arbitra KPA. Jak się wydaje, odpowiedź na to pytanie będzie twierdząca. Mając na względzie precyzję języka prawnego należałoby przyjąć niżej sformułowaną poprawkę. Co więcej kierując się konsekwencją terminologiczną należałoby zharmonizować nomenklaturę art. 110² ust. 5 pkt 1 i art. 110³ ust. 2 pkt 4.

Propozycja poprawki:

w art. 1 w pkt 9:

- a) w art. 110² w ust. 5 w pkt 1 wyrazy "funkcje w organach podmiotów, o których" zastępuje się wyrazami "funkcję w organie podmiotu, o którym",
 - b) w art. 110³ w ust. 2 w pkt 4 wyrazy "stanowiska w organach podmiotów, o których" zastępuje się wyrazami "funkcji w organie podmiotu, o którym";
- 4) art. 1 pkt 9, art. 110³ ust. 1 – mając na względzie zapewnienie dostatecznej precyzji języka prawnego należałoby uściślić, o czyjej śmierci albo odwołaniu przepis stanowi (analogicznie, jak to przewidywał projekt rządowy).

Propozycja poprawki:

art. 1 w pkt 9, w art. 110³ w ust. 1 po wyrazie "przypadku" dodaje się wyraz "jego";

- 5) art. 1 pkt 9, art. 110⁴ ust. 1 – w przepisie tym określono zasady zwoływania pierwszego posiedzenia KPA oraz tryb wyboru przewodniczącego KPA. W związku z tymi regulacjami nasuwają się pytania, kto będzie prowadził pierwsze posiedzenie KPA (fakt, iż minister zwoła posiedzenie nie oznacza, że będzie go prowadził)¹ oraz kto zgłasza kandydaturę arbitra na przewodniczącego KPA (w art. 110⁴ w ust. 2 przesądzono, kto wskazuje kandydata na zastępcę przewodniczącego, zaś w ust. 3 określono, iż wniosek o odwołanie przewodniczącego składa co najmniej 10 arbitrów). Czy wolą ustawodawcy jest, aby taki wniosek mógł złożyć każdy arbiter? Co więcej analizowany przepis budzi wątpliwości pod kątem zgodności z § 55 ust. 2 i 3 ZTP, w których to przepisach określono zasady konstruowania podstawowych jednostek redakcyjnych ustawy. Mając na względzie powyższe uwagi proponuje się przyjęcie niżej sformułowanej poprawki.

Propozycja poprawki (w propozycji poprawki przyjęto, że kandydaturę przewodniczącego może wysunąć każdy arbiter):

art. 1 pkt 9, w art. 110⁴:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"1. Pierwsze posiedzenie Komisji odbywa się w terminie 14 dni od dnia jej powołania.",

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a – 1c w brzmieniu:

¹ Zob. np. art. 58 ust. 1 Regulaminu Senatu, który określa tryb i sposób prowadzenia pierwszego posiedzenia komisji senackiej.

"1a. Pierwsze posiedzenie Komisji zwołuje i prowadzi minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Na posiedzeniu tym arbitrzy Komisji dokonują wyboru przewodniczącego Komisji.

1b. Wybór przewodniczącego Komisji jest dokonywany większością 2/3 głosów w obecności co najmniej 20 arbitrów Komisji.

1c. W przypadku niedokonania wyboru przewodniczącego na pierwszym posiedzeniu Komisji, przewodniczącego powołuje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w terminie 14 dni od dnia zakończenia posiedzenia Komisji."

c) w ust. 2 i 4 wyrazy "ust. 1" zastępuje się wyrazami "ust. 1b";

6) art. 1 pkt 9, art. 110⁵ ust. 1 – mając na względzie precyzję języka prawnego należałoby rozważyć niżej sformułowaną poprawkę redakcyjną.

Propozycja poprawki:

w art. 1 w pkt 9, w art. 110⁵ w ust. 1 wyrazy "mogą toczyć się" zastępuje się wyrazami "odbywają się";

7) art. 1 pkt 9, art. 110⁵ ust. 5 – mając na uwadze, iż "Biuletyn Informacji Publicznej strona podmiotowa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego" oraz "Biuletyn Informacji Publicznej strona podmiotowa urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego" to w istocie ta sama strona internetowa nasuwają się pytania dlaczego np. nazwiska arbitrów KPA będą publikowane w BIP, a orzeczenia zespołów orzekających nie będą oraz, z jakiego powodu ustawodawca odchodzi w tym przypadku od praktyki udostępniania informacji publicznej w urzędowym publikatorze teleinformatycznym. Informacja o wynikach pracy zespołu orzekającego jest informacją publiczną i w związku z tym, jako taka powinna być podawana do publicznej wiadomości w BIP. Analogiczna uwaga dotyczy art. 110¹¹ ust. 8, art. 110¹² ust. 5 oraz art. 110¹³ ust. 2.

Propozycja poprawki:

w art. 1 w pkt 9, w art. 110⁵ w ust. 5, w art. 110¹¹ w ust. 8, w art. 110¹² w ust. 5 oraz w art. 110¹³ w ust. 2 wyrazy "na stronie internetowej urzędu obsługującego" zastępuje się wyrazami "w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej";

- 8) art. 1 pkt 9, art. 110⁷ ust. 3 – mając na względzie, iż wskazany przepis stanowi o wynagrodzeniu **członków zespołu orzekającego** KPA należałoby rozważyć odesłanie w tym przepisie nie do art. 110³ ust. 3, który stanowi o uzupełnianiu składu KPA, ale do ust. 4 tego artykułu, który mówi o uzupełnieniu składu zespołu orzekającego.

Propozycja poprawki:

w art. 1 w pkt 9, w art. 110⁷ w ust. 3 wyrazy "art. 110³ ust. 3" zastępuje się wyrazami "art. 110³ ust. 4";

- 9) art. 1 pkt 9, art. 110⁷ ust. 4 – wskazany przepis nie mieści się w zakresie regulacji art. 110⁷ (przepisy o wynagrodzeniach). Analiza struktury ustawy prowadzi do wniosku, że przepis ten powinien znaleźć się w ustawie po art. 110³, a przed art. 110⁴. Ponadto uwzględniając, iż odwołanie arbitra KPA jest jedną z okoliczności skutkujących wygaśnięciem mandatu takiego arbitra należałoby rozważyć wyeliminowanie z tego przepisu wyrazów ", odwołaniu arbitra Komisji".

Propozycja poprawki:

w art. 1 w pkt 9:

- a) po art. 110³ dodaje się art. 110^{3a} w brzmieniu:

"Art. 110^{3a}. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego ogłasza w swoim dzienniku urzędowym oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na swojej stronie podmiotowej nazwiska arbitrów wchodzących w skład Komisji oraz informacje o wygaśnięciu mandatu arbitra Komisji i powołaniu nowego arbitra Komisji.",

- b) w art. 110⁷ skreśla się ust. 4;

- 10) art. 1 pkt 9, art. 110¹¹ ust. 4 – mając na względzie konieczność wyeliminowania możliwych wątpliwości interpretacyjnych oraz kierując się powszechnie formułowanym postulatem rezygnacji z posługiwania się w przepisach zwrotem "powinien" na rzecz jednoznacznych zwrotów "musi" albo "może" proponuje się zmodyfikowanie przepisu określającego treść wniosku o zatwierdzenie tabeli wynagrodzeń.

Ponadto poprawka eliminuje z pkt 5 wyrazy "z zastrzeżeniem ust. 5". Zgodnie z § 23 ust. 3 ZTP przepis formułujący wyjątek od przepisu merytorycznego szczegółowego albo uściślający ten przepis zamieszcza się bezpośrednio po danym przepisie szczegółowym. Postępowanie przez ustawodawcę zgodnie z tą dyrektywą pozwala interpretatorowi na właściwe określenie relacji pomiędzy przepisami oraz czyni

beprzedmiotowym dokonywanie zabiegów legislacyjnych w tekście aktu mających na celu określenie takiej relacji. W analizowanym przypadku ustawodawca postąpił zgodnie ze wskazaną wyżej dyrektywą, w związku z tym zbędne jest zamieszczone w przepisie "odesłanie". Należy zwrócić uwagę, iż wyrazy "z zastrzeżeniem ..." w sytuacji postępowania przez ustawodawcę zgodnie z ZTP nie mają żadnej wartości normatywnej, ani interpretacyjnej. Co więcej formuła taka w niektórych przypadkach może wprowadzać interpretatora w błąd. Może być ona bowiem interpretowana różnie w zależności od treści przepisu raz jako "z uwzględnieniem" innym razem jako "z wyjątkiem". Konsekwentnie formuła ta powinna być również wyeliminowana z art. 3 ust. 2 opinowanej ustawy.

Propozycja poprawki:

- w art. 1 w pkt 9, w art. 110¹¹ w ust. 4 otrzymuje brzmienie:
 - "4. We wniosku o zatwierdzenie tabeli wynagrodzeń określa się:
 - 1) pola eksploatacji, których dotyczy tabela wynagrodzeń;
 - 2) kategorie utworów lub przedmiotów praw pokrewnych, których dotyczy tabela wynagrodzeń;
 - 3) kategorie podmiotów uprawnionych, na rzecz których wnioskodawca działa;
 - 4) wysokość stawek wynagrodzenia.";
- w art. 3 w ust. 2 skreśla się wyrazy ", z zastrzeżeniem ust. 3";

11) art. 1 pkt 9, art. 110¹¹ ust. 8 – mając na względzie § 10 ZTP nakazujący zachowanie konsekwencji terminologicznej proponuje się przyjęcie niżej sformułowanej poprawki ujednolicającej terminologię ustawy.

Propozycja poprawki:

w art. 1 w pkt 9, w art. 110¹¹ w ust. 8 wyrazy "zatwierdzenia tabel wynagrodzeń" zastępuje się wyrazami "o zatwierdzenie tabeli wynagrodzeń";

12) art. 1 pkt 9, art. 110¹² ust. 1 – w związku z tym przepisem nasuwa się pytanie, czy intencją ustawodawcy jest, aby zespół orzekający wydłużając postępowanie w sprawie o zatwierdzenie tabeli wynagrodzeń po raz kolejny (w szczególnie uzasadnionych przypadkach), nie musiał uzyskiwać zgody uczestników postępowania na to wydłużenie. Pytanie bierze się stąd, iż pierwsze wydłużenie wymaga takiej zgody.

Ponadto należałoby uściślić, iż przepis stanowi o postępowaniu w sprawie o zatwierdzenie tabeli wynagrodzeń.

Co więcej analizowany przepis budzi wątpliwości pod kątem zgodności z § 55 ust. 2 i 3 ZTP, w których to przepisach określono zasady konstruowania podstawowych jednostek redakcyjnych ustawy.

Propozycja poprawki:

w art. 1 w pkt 9, w art. 110¹²:

a) w ust. 1:

- po wyrazie "Postępowanie" dodaje się wyrazy "w sprawie o zatwierdzenie tabeli wynagrodzeń",
- skreśla się zdania drugie i trzecie,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

"1a. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, **za zgodą uczestników postępowania**, zespół orzekający Komisji może przedłużyć termin, o którym w ust. 1, na dalszy czas oznaczony, niezbędny do wydania orzeczenia w sprawie.

1b. W przypadku niezakończenia postępowania w terminach, o których mowa w ust. 1 i 1a, zespół orzekający Komisji umarza postępowanie.";

13) art. 1 pkt 9, art. 110¹² ust. 2 i art. 110¹³ ust. 1 – rozwiązanie przyjęte w art. 110¹² ust. 2 może prowadzić do sytuacji, w której zespół orzekający odmawiając zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń opracowanej przez organizację zbiorowego zarządzania stanie się *de facto* wyłącznym "autorem" obowiązującej tabeli albo przynajmniej jej części. Na podstawie tego przepisu zespół orzekający odmawiając zatwierdzenia tabeli jest obowiązany w zakresie, w którym nastąpiła odmowa, przedstawić propozycje zmian w przedłożonej tabeli, wraz z uzasadnieniem. Wnioskodawca wniosku o zatwierdzenie tabeli będzie jedynym podmiotem, któremu ustawodawca umożliwi zakwestionowanie propozycji zmian przedłożonych przez zespół orzekający. Zgodnie bowiem z art. 110¹³ ust. 1 wniosek do sądu innego uczestnika postępowania odnosić się będzie mógł wyłącznie do tabeli **zatwierdzonej** przez zespół orzekający. Inny uczestnik nie będzie miał więc możliwości zakwestionowania tego co znalazło się w propozycji zmian opracowanej przez zespół orzekający. Brak wniosku do sądu po stronie wnioskodawcy skutkować będzie tym, iż prawomocne staną się propozycje zmian przedstawione przez zespół orzekający. Ustawodawca nie powinien automatycznie zakładać, iż wnioskodawca zawsze będzie niezadowolony z orzeczenia Komisji (w tym znaczeniu, że zawsze będzie występował z wnioskiem do sądu). W odniesieniu do koncepcji przyjętej w art. 110¹² ust. 2 i art. 110¹³ ust. 1 może pojawić się zarzut nierównego traktowania uczestników

postępowania w sprawie o zatwierdzenie tabeli wynagrodzeń. W związku z powyższym należałoby rozważyć takie zmodyfikowanie koncepcji zatwierdzania tabel, która gwarantowałaby wszystkim uczestnikom realny wpływ na ostateczny kształt tabel wynagrodzeń. W poprawce poniżej zaproponowano jedno z możliwych rozwiązań:

Propozycja poprawki:

w art. 1 w pkt 9, w art. 110¹³ ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"1. Uczestnik niezadowolony z orzeczenia Komisji może złożyć, w terminie 14 dni od dnia doręczenia mu orzeczenia z uzasadnieniem, wniosek o zatwierdzenie albo odmowę zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń, w całości albo w części, przez sąd.";

14) art. 1 pkt 9, art. 110¹² ust. 5 – w przepisie tym ustawodawca przewidział, iż zwaloryzowane stawki wynagrodzeń będą podawane do publicznej wiadomości w sposób określony w tym przepisie. Jednocześnie w ustawie zabrakło przepisu, który przewidywałby podawanie do publicznej wiadomości zatwierdzonych tabel wynagrodzeń. Innymi słowy zainteresowany podmiot znajdzie w internecie wysokość zwaloryzowanych stawek, a może mieć kłopot z ustaleniem ich wysokości przed waloryzacją. Z faktu, iż orzeczenia zespołów orzekających będą publikowane nie można wyciągać zbyt daleko idącego wniosku. Po pierwsze zespół orzekający może nie zatwierdzić tabeli, a po drugie tabela może być zatwierdzona przez sąd (orzeczenia sądu nie są publikowane w internecie). W związku z tym, należałoby rozważyć dodanie do ustawy przepisu, który nakładałby na przewodniczącego KPA obowiązek podawania do publicznej wiadomości zatwierdzonych tabel.

Propozycja poprawki:

w art. 1 w pkt 9, w art. 110¹² po ust. 4 dodaje się ust. ... w brzmieniu:

"... . Przewodniczący Komisji publikuje zatwierdzone tabele wynagrodzeń w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.";

15) art. 1 pkt 9, art. 110¹³ ust. 3 – mając na względzie, iż w umorzonym postępowaniu organizacja zbiorowego zarządzania mogła być wnioskodawcą albo innym uczestnikiem postępowania, należałoby celem wyeliminowania możliwych wątpliwości interpretacyjnych wskazać w art. 110¹³ ust. 3, iż prawo złożenia wniosku do sądu na podstawie tego przepisu przysługuje dotychczasowemu wnioskodawcy.

Propozycja poprawki:

w art. 1 w pkt 9, w art. 110¹³ w ust. 3 wyrazy "organizacja zbiorowego zarządzania" zastępuje się wyrazami "wnioskodawca";

- 16) art. 1 pkt 9, art. 110¹⁶ ust. 2 pkt 2 i ust. 3 pkt 2 – kierując się brzmieniem innych przepisów ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych należałoby rozważyć niżej sformułowaną poprawkę redakcyjną. W poprawce dodano również brakujący przecinek.

Propozycja poprawki:

w art. 1 w pkt 9, w art. 110¹⁶ w ust. 2 w pkt 2 i w ust. 3 w pkt 2 wyrazy "tej samej kategorii utworów lub praw pokrewnych na" zastępuje się wyrazami "do tej samej kategorii utworów lub przedmiotów praw pokrewnych, na";

- 17) art. 1 pkt 9, art. 110¹⁷ – aktualnie obowiązujące przepisy przewidują, iż spory dotyczące stosowania tabel wynagrodzeń oraz spory związane z zawarciem umowy, o której mowa w art. 21¹ ust. 1, rozstrzyga KPA stosując przepisy o postępowaniu przed sądem polubownym (rozwiązanie takie przewidywał również projekt ustawy). Przepis art. 110¹⁷ przewiduje natomiast stosowanie przepisów o postępowaniu mediacyjnym, z tym że procedura ta nie będzie obligatoryjna (spory "mogą być rozpatrywane w drodze postępowania mediacyjnego"; mediacja jest dobrowolna). Mając to na względzie pojawia się pytanie, w jakim trybie będą rozstrzygane spory, jeśli strony nie zdecydują się na mediację.

Ponadto art. 110¹⁷ ust. 2 wydaje się być wewnętrznie sprzeczny z pierwszego zdania wynika bowiem, że postępowanie mediacyjne będzie prowadził jeden mediator wyznaczony przez przewodniczącego KPA. Natomiast zdania drugie i trzecie przewidują, iż postępowanie będzie prowadzone przez więcej niż jednego mediatora. Należy przy tym pamiętać, iż wzorcowy z punktu widzenia wyznaczania mediatora przepis art. 183⁹ Kodeksu postępowania cywilnego przewiduje, że mediatora wyznacza sąd, niemniej strony mogą wybrać wspólnie innego mediatora (**jednego**). Ponadto w zdaniu trzecim mówi się, że mediatorzy mogą przedstawiać stronom wnioski. Czy pojęcie "wniosek" w tym zdaniu oznacza "propozycję ugody". Jeśli tak należałoby zachować konsekwencję terminologiczną i we wskazanym zdaniu posłużyć się pojęciem "propozycja ugody". Fakt, iż w zdaniu trzecim wyraz "mediator" użyto w liczbie mnogiej może rodzić wątpliwość, czy przyznana w tym zdaniu kompetencja odnosi się wyłącznie do mediatorów wskazanych przez strony, czy również do mediatora wskazanego przez przewodniczącego

KPA. Reasumując należałoby przesądzić, w jakim trybie rozpatrywane będą spory w przypadku, gdy nie będzie to mediacja. Wskazane byłoby również przyjęcie analogicznych, jak w KPC, zasad wyznaczania mediatora i - jeśli jest to konieczne - ujednoczenie terminologii analizowanego przepisu.

Propozycja poprawki (nie uwzględnia ona propozycji dotyczącej trybu rozstrzygania sporów):

art. 1 pkt 9, art. 110¹⁷:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Mediacja jest dobrowolna.";

b) po ust. 2 dodaje się ust. ... i ... w brzmieniu:

"... . Przewodniczący Komisji wyznacza mediatora z listy arbitrów Komisji; jednakże strony mogą wybrać z tej listy innego mediatora.

... . Mediator może przedstawiać stronom propozycje ugody. Jeżeli żadna ze stron w terminie trzech miesięcy od dnia przedłożenia propozycji ugody nie zgłosi sprzeciwu, propozycję uważa się za przyjętą.";

18) art. 1 pkt 9, art. 110¹⁹ ust. 1 – mając na względzie, że sąd okręgowy będzie sądem właściwym również w sprawach o zmianę zatwierdzonej tabeli wynagrodzeń należy uzupełnić katalog przepisów określających właściwość rzeczową sądu okręgowego o przepis art. 110¹⁴.

Propozycja poprawki:

w art. 1 w pkt 9, w art. 110¹⁹ w ust. 1 po wyrazach "110¹³ ust. 1 i 3" dodaje się wyrazy ", art. 110¹⁴"

19) art. 1 pkt 9, art. 110²¹ ust. 1 pkt 2 – mając na względzie precyzję języka prawnego należałoby uściślić, iż w pkt 2 mowa jest o odwołaniu, o którym mowa w art. 110¹⁶ ust. 6.

Propozycja poprawki:

w art. 1 w pkt 9, w art. 110²¹ w ust. 1 w pkt 2 po wyrazie "odwołanie" dodaje się wyrazy ", o którym mowa w art. 110¹⁶ ust. 6";

20) art. 2, art. 67a – w dodawanym do ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych art. 67a określa się wysokość opłaty stałej od wniosku o zatwierdzenie tabeli wynagrodzeń oraz od odwołania, o którym mowa w art. 110¹⁶ ust. 6. Ustawodawca milczy w kwestii opłaty stałej od wniosku o odmowę zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń. Czy w

związku z tym należy wnosić, iż wniosek ten będzie wolny od opłaty? Jak się wydaje, interpretacja ta nie jest zgodna z wolą ustawodawcy, w związku z tym proponuje się przyjęcie niżej zaproponowanej poprawki.

Propozycja poprawki:

w art. 2, w art. 67a w ust. 1 po wyrazie "wniosku dodaje się dwukropek pozostałą treść oznacza się jako pkt 1 i dodaje się pkt 2 w brzmieniu:

"2) odmowę zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń za korzystanie z utworów i przedmiotów praw pokrewnych.";

21) art. 3 ust. 5 - 7 – formułując przepisy przejściowe i dostosowujące ustawodawca musi pamiętać, iż rozwiązania przyjęte w tych przepisach powinny być ukształtowane w sposób nieuciążliwy dla ich adresatów i pozostawiać im możliwość przystosowania się do nowych przepisów (§ 36 ZTP). Uciążliwe z całą pewnością będą przepisy, które budzą wątpliwości interpretacyjne.

Zasadnicze pytania dotyczące przepisów przejściowych wiążą się z problematyką wniosków o zatwierdzenie tabeli wynagrodzeń, które składane będą po dniu wejściu w życie nowelizacji, a w tym terminów złożenia wniosku oraz skutków niezłożenia wniosku w terminie.

Zgodnie z art. 3 ust. 5 wniosek o zatwierdzenie tabeli wynagrodzeń składać się będzie w terminie 6 miesięcy od dnia powołania KPA, a więc *de facto* wliczając termin z art. 3 ust. 1 będzie to maksymalnie 8 miesięcy od dnia wejścia w życie nowelizacji. Natomiast przepisy art. 3 ust. 6 i 7 wiążą skutki prawne złożenia albo niezłożenia wniosku w terminie z datą wejścia w życie nowelizacji (przyjmują maksymalnie siedmiomiesięczny termin na złożenie wniosku o zatwierdzenie tabeli). Efektem tych przepisów będzie rzeczywiste skrócenie terminu z ust. 5. Oznacza to, że ust. 6, a w konsekwencji również ust. 7, są sprzeczne z ust. 5.

W odniesieniu do skutków niezłożenia w terminie wniosku o zatwierdzenie tabeli należy stwierdzić, iż przyjęte rozwiązanie z jednej strony nie uwzględnia innych przepisów ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, z drugiej zaś pośrednio oddziałuje na podmioty, które nie mają wpływu na to czy wniosek zostanie złożony, czy też nie, a więc na podmioty, które będą uiszczaly opłaty według stawek przewidzianych w tabelach. Celem art. 5 ust. 7 wydaje się być chęć zmobilizowania organizacji zbiorowego zarządzania do sprawnego działania i wykonywania swoich obowiązków. Niemniej formułując taką regulację nie można zapominać, iż zgodnie ze znowelizowanym art. 104

ust. 5 organizacji zbiorowego zarządzania, która nie wypełnia obowiązku złożenia do zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń, będzie można cofnąć zezwolenie. To już wydaje się być dostatecznym narzędziem mobilizującym organizacje do sprawnego i zgodnego z przepisami działania. Pozbawienie tabel wynagrodzeń mocy, jako "sankcja" za niezłożenie wniosku w terminie, dotknie nie tylko organizacje zbiorowego zarządzania, ale również podmioty, których prawami zarządza taka organizacja i tych, którzy płacili wynagrodzenie w oparciu o dotychczasowe tabele.

Co więcej, kierując się koniecznością zapewnienia przejrzystości przepisów, ustawodawca powinien przewidzieć jeden termin utraty mocy przez wszystkie tabele zatwierdzone na podstawie dotychczasowych przepisów. Chodzi o to, aby zainteresowane podmioty miały pewność co do ich sytuacji prawnej w przyszłości (miały pewność, czy tabela wiąże, czy też nie). Należy mieć bowiem na względzie, iż nie każdy zainteresowany podmiot będzie miał wiedzę w zakresie obowiązujących zasad zatwierdzania tabel wynagrodzeń, przepisów przejściowych z nimi związanych oraz skutków prawnych tych regulacji. Możliwe jest przyjęcie rozwiązania przewidującego, iż tabele wynagrodzeń zatwierdzone na podstawie dotychczasowych przepisów będą obowiązywać do dnia zatwierdzenia nowych tabel, ale nie dłużej niż np. 12 miesięcy od dnia wejścia w życie nowelizacji.

Propozycja poprawki:

w art. 3:

a) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

"6. Jeżeli w terminie, o którym mowa w ust. 5, organizacja zbiorowego zarządzania nie złoży wniosku o zatwierdzenie tabeli wynagrodzeń przewodniczący Komisji Prawa Autorskiego wezwie ją do złożenia tego wniosku w terminie miesiąca."

b) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

"7. Tabele wynagrodzeń zatwierdzone na podstawie dotychczasowych przepisów zachowują moc do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia w sprawie zatwierdzenia odpowiednich tabel wynagrodzeń na podstawie przepisów ustawy wymienionej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy."

Jakub Zabielski

Główny legislator